РІК ЗАЛОЖЕНЯ 1893.
„СВОБОДА"
„LIBERTY"
виходить три рази на тиждень
вівторок, четвер і суботу,
видає її
„УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ"
83 Grand St., Jersey City, N. J.
всі листи, міні-ордери і чеки треба висилати на адресу „SVOBODA".

СВОБОДА

ESTABLISHED 1893.
„SVOBODA"
„LIBERTY"
the Ukrainian Newspaper
published three times a week
Tuesday, Thursday and Saturday,
by Ukrainian National Association
at 83 Grand St. Jersey City, N. J.
The best advertising medium.
Rates furnished on application.

Урядовий орган Українського Народного Союза -- "SVOBODA" -- Official organ of Ukrainian National Association.

РІК XXVI. ДЖЕРЗИ СІТИ, Н. ДЖ., вівторок, 17-го вересня 1918. Ч. 111. VOL. XXVI. JERSEY CITY, N. J., Tuesday, September 17, 1918. No. 111.

АВСТРІЯ ПРОСИТЬ О МИР.

Американські війска полонили 15.000 Німців і здобули 200 гармат.

Австрія зневажнила тайну умову з Україною і віддала Полякам Холмщину.

ОДЕСА ПРОГОЛОШЕНА ВІЛЬНИМ МІСТОМ.

АМЕРИКАНСЬКІ ВІЙСКА У ФРАНЦІЇ.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on September 16, 1918 as required by the Act of October 6, 1917).

ВЕЛИКА ПОБІДА АМЕРИКАНЦІВ КОЛО СТ. МІҐЕЛЬ.

Американці полонили 15.000 Німців і здобули 200 гармат.

ВАШИНГТОН, 15. вересня. — Департамент війни проголосив нині слідуючий рапорт, присланий ґенералом Першінґом:

„Головна американська кватира, 15. вересня. — На боєвім фронті коло Ст. Міґель чинність артилерії і літаків стає щораз живійша.

„Протинаступ, переведений Німцями в околиці Ст. Ієр, відбито і взято трохи полонених.

„На лівім березі ріки Мозель наші війска посунули ся одну до двох миль наперед, здобуваючи місцевости Вільсей і Норой.

„В наступі наших війск поза Жольні попало в наші руки дальших 72 гармат, які неприятель полишив, утікаючи з поспіхом. **Загальне число здобутих гармат зросло отсим на 200.**

„Число Німців, полонених в останнім наступі переходить 15.000".

ПРЕЗИДЕНТ ВІЛСОН ВИСЛАВ ҐЕН. ПЕРШІНҐОВИ ПОДЯКУ ЗА ПОБІДУ.

ВАШИНГТОН, 14. вересня. — З нагоди першої великої побіди американської армії під особистою командою ґен. Першінґа коло Ст. Міґель президент Вілсон вислав на його руки слідуючу телеграму:

„Прошу приймити найсердечнійшу ґратуляцію з приводу сьвітлих успіхів армії під Вашою командою. Наші хлопці повели ся так, як ми сього надіяли ся, а навіть зробили се в такий спосіб, що ми їх дуже подивляємо.

„Ми чуємо ся дуже горді з них і з їх команданта. Прошу передати мої сердечні і щирі желаня всім тим, яких се дотичить".

СПРАВА МИРА.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on September 16, 1918 as required by the Act of October 6, 1917.)

АВСТРО-УГОРЩИНА ПРОСИТЬ О МИР.

Запрошує всі воюючі правительства до дискусії в справі мира.

АМСТЕРДАМ, 14. вересня. — **АВСТРО-УГОРСЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО ЗАПРОСИЛО НИНІ ВСІ ВОЮЮЧІ ПРАВИТЕЛЬСТВА РОЗПОЧАТИ НЕОБОВЯЗУЮЧУ ДИСКУСІЮ В ЯКІЙСЬ МІСЦЕВОСТИ ОДНОЇ З НЕВТРАЛЬНИХ ДЕРЖАВ В ЦІЛИ ВИСКАЗАНЯ СВОЇХ ПОГЛЯДІВ В СПРАВІ МИРА.**

Австро-угорське правительство повідомить про се папу і всі невтральні держави.

В тій справі одержано тут нині з Відня урядове донесене.

ЕРЦБЕРҐЕР ПРЕДСКАЗУЄ ЗАГАЛЬНУ РЕВОЛЮЦІЮ В ЦІЛІМ СЬВІТІ.

Лише скоре закінчене війни може запобігти поширеню большевизму.

ГАГА, 14. вересня. — Матіяс Ерцберґер, провідник центра і нової групи умірковання та прихильників мира в Німеччині, в розмові з кореспондентом мадярської часописи „Аз Ест", висказав свій погляд на події, які зайшли би на случай дальшого продовжаня війни. Слова Ерцберґера вважають відозвою, звернено на адресу французьких і англійських прихильників мира.

Ерцберґер сказав між иншим отсе:

„Є ще одна важна справа, яку Европа мусить полагодити, а нею є здавлене большевизму. Коли ми не хочемо, щоби революція обхопила цілий сьвіт, ми мусимо зрозуміти, що, чим довше війна триває, тим ліпший терен підготовляєть ся для революції. Середні верстви підчас війни зовсім зникають; вони перемінюють ся в пролетаріят і спричинюють революцію".

Ерцберґер заявив, що найпевнійшим способом, який може запобігти всім того рода небезпекам, є скорий мир.

Німеччина предкладає окремий мир Бельгії.

ЛОНДОН, 15. вересня. — Німеччина зробила Бельгії мирове предложене.

Услівя мира є слідуючі:

Бельгія має позістати до кінця війни невтральною.

По війні має бути привернена економічна і політична независимість Бельгії.

Перед війною істнуючі договори між Німеччиною і Бельгією мають знова увійти в житє на неограничений час.

Бельгія повинна доложити своїх старань, щоби занехати зворот німецьких кольоній.

Фламандське питаня має бути розглянене і фламандська меньшість, яка споматала Німців, не сьміє бути за те карана.

В предложеню нема жадної згадки про відбудоване Бельгії або заплачене її відшкодованю.

В РОСІЇ.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on September 16, 1918 as required by the Act of October 6, 1917).

АБСОЛЮТИЗМ І ТЕРОР ПАНУЮТЬ В ЦІЛІЙ РОСІЇ.

Трійця — Ленін, Троцький і Зиновієв — має диктаторську власть.

СТОКГОЛЬМ, 15. вересня. — **Положене в Росії находить ся нині в стані абсолютного терору.**

Кореспондент стокгольмської часописи доносить, що ріка Нева викидає щодня десятки трупів на берег в околиці Кронштаду. Кореспондент бачив на власні очи богато тіл, викинених водою на берег. В одній місци бачив він цілу купу трупів, звязаних разом посторонками. Були се попи, яких звязано і кинено до ріки.

Що хвилі переїзджають вози, які везуть тіла осіб, яких розстріляно на подвірях вязниць. Найбільше число жертв становлять попи і бувші офіцири. Людий розстрілюють, коли є лише хоч найменьше підозріне, що сї люди ведуть якусь противбольшевицьку акцію. 100 інжинірів з путилівської фабрики заплатило житєм, бо вони неподобали ся робітникам.

Коли трійця — Ленін, Троцький і Зиновієв — одержала диктаторську власть, большевики почали примінювати найкрайнійші методи терору.

Зиновієв позістав в Петрограді; Ленін повернув до Москви; Троцький став на чолі армії добровольців в околиці Самари проти Чехо-Словаків.

Міністер внутрішних справ, Урицький, якого недавно замордовано, видав був прокламацію, взиваючи всіх прихильників савета убивати кождого, котрий виступає проти большевизму.

Червоні сторожі і большевицькі банди взяли ся з поспіхом до виконуваня приказу. Вже першого дня лїста виказувала імена 42 жертв. Опісля сї лісти стали так численні, що більше їх не оголошувано. Після замаху на житє Леніна масакра збільшила ся.

Большевицькі провідники голосять, що большевицьке правительство находить ся в небезпеці і видають щораз острійші зарядженя. З того можна вносити, що вони надіють ся кождої хвилі вибуху протиреволюції. В Москві по улицях міста переїздить часто артилерія, а на рогах улиць є установлені машинові кріси, готові кождої хвилі здавити ворохобню.

Засуди смерти переводять червоні сторожі і Хінці, наймлені за великі гроші на катів. Кождий народний комісар і кожде бюро савета окружені прибічними сторожами.

Вісти, що вибухнула протиреволюція та що Петроград стоїть в огни, доси не потверджені і правдоподібно не є правдиві. Зоружені селяни, які війшли до Петрограду, не становили поважнійшої сили, а одержавши якесь приречене повернули домів.

Невдалий замах на трох большевицьких провідників.

ЛОНДОН, 13. вересня. — **План, який мав на цілі замордоване трох большевицьких провідників в Петрограді, не удав ся,** як се доносить вісти, одержані зі Стокгольму.

В Петрограді покарано смертю 73 протиреволюціонерів.

СТОКГОЛЬМ, 13. вересня. — За напад, який мав на цілі замордоване савєтського команданта, Берзина, і військових комісарів, Смілкіна і Голощекіна, **покарано в Петрограді смертю 73 протиреволюціонерів,** як се доносять вісти, які нині тут одержано.

Хінські наємники переводять засуди смерти.

Між 500 убитими находить ся 40 Англійців.

ЛОНДОН, 13. вересня. — **Німецькі часописи доносять, що підчас масакри у Москві убито 500 осіб, між тими 40 Англійців,** як се доносить вісти з Амстердаму.

Ген. Брусілов замордований.

КОПЕНГАГЕН, 13. вересня. — **Недалеко сибірської тюрми у Москві убито ґенерала Брусілова, бувшого головного команданта російських війск,** як се доносить нинішна телеграма з Києва.

Адмірал Развозов замордований.

СТОКГОЛЬМ, 12. вересня. — **Адмірал Развозов, бувший головний командант балтійської фльоти, зістав вчера замордований в Петрограді,** як се доносить телеграма з Гельсінгфорсу.

Чічерін заперечує вістку про вимордуване большевиками царської родини.

СТОКГОЛЬМ, 14. вересня. — **Большевицький міністер заграничних справ, Чічерін, заявив, що вістка про замордоване большевиками бувшої цариці і її дочок є неправдива,** як се доносить тутешна газета „Фолькетс Дагблят".

Чічерін заперечив також вісти, немов би большевики допускали ся масового мордованя невинних осіб і насильства супроти чужинців.

Кореспонденти потверджують вістку про замордоване цариці.

ЛОНДОН, 14. вересня. — Кореспондент „Ворлда" доносить, що вісти, які одержано з певних жерел, **потверджують донесеня про замордоване бувшої російської цариці і її чотирох дочок.**

Покищо нема подробиць сього брутального вчинку.

(Большевицьке правительство заперечило лише вістку, немов би сього замордованя допустили ся большевики, але воно не заперечує самого факту замордованя цариці і її дочок).

Вістка про заняте протиреволюціонерами Петрограду не потверджена.

СТОКГОЛЬМ, 14. вересня. — **Доси не одержано тут потвердженя вістки про заняте Петрограду протиреволюціонерами,** як се доносить телеграма з Гельсінгфорсу.

Максим Горкий на чолі большевицької пропаганди.

СТОКГОЛЬМ, 12. вересня. — Вісти з Петрограду доносять, **що Максим Горкий, російський письменник і революціонер, приймив становище диктатора большевицької пропаганди.**

Телеграма доносить, що послідний напад на житє Леніна був причиною, що Горкий рішив ся співділати з большевицьким правительством.

(Телеграми з Копенгаґен минувшого місяця доносили, що большевицьке правительство видало було приказ арештувати Горкого і зовсім закрило його орган. Свого часу також була вістка, що Горкий помер на холеру).

Нема вістки про американського консуля в Москві.

ВАШИНГТОН, 14. вересня. — Американське правительство віднесло ся до шведського і норвеського правительств, щоби вони розслідили справу увязнени большевиками американського ґенерального консуля у Москві, Пула.

Секретар Ленсінґ не одержав доси жадної відповіди ані вістки про долю Пула.

(Продовжене на стороні 5-тій).

ВІСТИ З УКРАЇНИ.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on September 16, 1918 as required by the Act of October 6, 1917).

АВСТРІЯ ЗНЕВАЖНИЛА ТАЙНУ УМОВУ З УКРАЇНОЮ.

Поляки мають одержати Холмщину і дальші уступки в Галичині.

ЛОНДОН, 13. вересня. — **АВСТРІЯ ЗНЕВАЖНИЛА ТАЙНУ УМОВУ З УКРАЇНОЮ І ВІДСТУПИЛА ХОЛМЩИНУ ЗНОВА НАЗАД ПОЛЯКАМ,** як се доносить телеграма з Амстердаму на підставі берлінської „Фосіше Цайтунг".

Сказано також, **ЩО АВСТРО-УГОРЩИНА Є ГОТОВА ПОРОБИТИ НОВІ УСТУПКИ ПОЛЯКАМ ЩОДО ГАЛИЧИНИ.**

В короткім часі надіють ся уступленя премієра Гусарека і його цілого кабінету, як се доносить кореспондент „Фосіше Цайтунг".

ОДЕСА ВІЛЬНИМ МІСТОМ.

„Українська телеграфічна Агенція" доносить з Одеси, що управа міста виплатила квоту 800.000 рублів, ліквідуючи отсим зносини між гетьманством а Одесою, **ЯКА ПРОГОЛОСИЛА СЕБЕ НЕЗАВИСИМИМ І ВІЛЬНИМ МІСТОМ.**

ПРИЗНАНЄ ПОЛУДНЕВО-СЛАВЯНСЬКОЇ ДЕРЖАВИ.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on September 16, 1918 as required by the Act of October 6, 1917).

Сербський король Петро буде королем будучої полудневославянської держави.

ПАРИЖ, 12. вересня. — Вісти з Риму доносять, що італійський кабінет на двох останних засіданях, в неділю і понеділок, рішив повідомити правительства аліянтів, що змаганя полудневих Славян до независимости і утвореня своєї власної держави годить ся з принципами, за які борють ся аліянти.

Тут нема потреби підчеркувати велике значінє сього рішеня. Воно буде смертельним ударом для австро-угорського правительства, яке не надіяло ся такого кроку зі сторони Італії. **Тепер Італія не лише признала полудневославянську державу, але навіть сама зробила предложене своїм прочим союзникам піти її слідами.**

Вже тепер є запорука, що полудневі Славяни утворять сильний леґіон, який буде співділати з армією італійською. Полудневославянські війска зложать присягу вірности сербському королеви Петрові, яко монархови будучої полудневославянської держави.

В НІМЕЧЧИНІ.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on September 16, 1918 as required by the Act of October 6, 1917.

Сподіють ся небавом розвязаня прусього сойму.

КОПЕНГАГЕН, 12. вересня. — **Німецьке правительство рішуче постановило розвязати пруський сойм на случай, коли би не прийшло до згоди в справі виборчої реформи,** як се доносить берлінський „Льокаль Анцайгер".

Канцлер Гертлінг має однак намір передтим щераз скликати на конференцію провідників ріжних партій, щоби сягнути порозуміня в справі конечного полагодженя виборчої реформи.

Палата панів, як сказано, дістане щераз нагоду справу докладно розглянути помимо погрози зі сторони соціял-демократичної партії, яка домагаєть ся безпроволочного розвязаня сойму, грозячи в противнім случаю примінененм „терористичних метод".

Сподіють ся, що ся справа буде порішена в протягу яких двох тижнів.

В Німеччині нема голоду.

ВАШИНГТОН, 9. вересня. — **Німеччині не грозить небезпека голоду,** як се доносить Іра Нелсон Морис, американський посол зі Швеції. **Він доносить** дальше:

„Нема сумніву, що в Німеччині дає ся відчувати брак найконечнійших средств поживи, але вісти, немов би Німеччина находила ся на березі голоду, є [illegible] і неправдиві".

СПРАВА ПОЛЬЩІ.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on September 16, 1918 as required by the Act of October 6, 1917.)

Падеревскі і Дмовскі у президента Вілсона.

ВАШИНГТОН, 13. вересня. — Іґнац Ян Падеревскі і Роман Дмовскі, президент польського народного комітету в Парижи, були на авдієнції у Білім домі, щоби подякувати президентови за признанє чесько-словацької держави і предложити польський план в справі независимої Польщі.

"SVOBODA" (LIBERTY)
the Ukrainian newspaper published three times a week: Tuesday, Thursday, and Saturday by Ukrainian National Association at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.

ESTABLISHED 1893

JOSEPH STETKEWICZ, Chief editor.
ANDREW SAWKA, Business manager.

Entered as second-class matter March 30, 1911, at Post Office at Jersey City, N. J., under the Act of March 3, 1879.

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of October 3, 1917, authorized, July 31. 1918.

SUBSCRIPTION:		ПЕРЕДПЛАТА:	
United States:		в Злучених Державах:	
1 year	$3.00	на рік	$3.00
6 months	1.75	на пів року	1.75
3 months	1.00	на 3 місяці	1.00
to Jersey City and to foreign countries:		В місті Jersey City і за границю:	
1 year	$3.50	на рік	$3.50
6 months	2.00	на пів року	2.00
3 months	1.25	на 3 місяці	1.25
Single copy 3 cents.		Поодиноке число 3 центи.	

За кожду зміну адреси платить ся 10 центів.

Адреса: SVOBODA, 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Число телефону 498 Montgomery.

Всі моні-ордери і чеки треба виписувати на адресу "Svoboda".
При висиланю замовлення належить долучити моні-ордер або чек.

За всі оголошення поміщувані в „Свободі" редакція не відповідає.

AMERICAN ASSOCIATION OF FOREIGN LANGUAGE NEWSPAPERS MEMBERSHIP LABEL

АВСТРІЯ ПРЕДКЛАДАЄ МИР.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on September 16, 1918 as required by the Act of October 6, 1917).

(З нюйорського „Таймса", дня 16. с. м.).

З Відня, відки аліянти від трох літ сподівали ся мирового предложеня, прийшла тепер дійсна мирова пропозиція і прийшла у формі, яку аліянти можуть приняти з гонором, в переконаню, що вона доведе до скінченя війни.

Австро-угорське правительство запрошує всі воюючі правительства уповажнити своїх представників, щоби взяли участь в конференції на невтральній території для переведеня необовязуючої дискусії в справі мирових умов. Се правительство сподіваєть ся, що по довірочній виміні поглядів, вони взаїмно дізнають ся про становище кождого з них і можливо, що уложать условія, котрі представники подали би до відома своїм правительствам, які знова могли би їх приняти яко основу формальних мирових переговорів.

Звичай і практика держав вимагають, щоби до сього запрошеня до вступних мирових переговорів воюючі держави віднесли ся з як найповажнійшою і достойною увагою. Се зовсім відмінне від мирових предложень, стріляних на далеку віддаль в промовах і нотах, яких було так богато, хоч пустих. Се предложенє приходить від правительства, яке є другим по головній державі німецького союза. Ми мусимо приняти яко щирий вислів бажаня дуже потрібного мира, і можемо приймити з повним довірєм, що австрійське правительство зробило се предложенє за повною відомостию і згодою правительства німецького, по конференції і розвазі. Се припущенє находить потвердженє у відомости, що Німеччина зробила дефінітивне мирове предложенє Бельгії, предложенє, про яке вона певно не сподівалась, що буде приняте, але з яким відай звернула ся до сьвіта перед пропонованою конференцією, заявляючи, що вона готова опорожнити Бельгію.

Безпосередне приготованє до того предложеня зробив був барон Буріян у своїй промові останного тижня, коли він пропонував довірочну виміну поглядів. За дійсною причиною того предложеня мусимо глядати на полях бою у Франції. Французькі, британські й американські війска під командою маршалка Фоша, наступаючі побідні леґіони під проводом Гейґа, Петена і Першінґа спричинили сю цілковиту зміну в поглядах і виступах у відношеню до війни у Відни і в Потсдамі. Поворотна филя, яка зачала завертати від Марни дня 18. липня і ніколи не здержала ся, убила їх надії на побіду; Ст. Міґіль (місто, недавно відбите Американцями) се напімненє про неминучу невдачу. Але найважнійше, що наповняє їх душі неспокоєм, се те, що сила людського матеріялу в них недописала, а також упав дух, власне тоді, як Американці плинуть в міліонах на фронт. Віденське запрошенє не є таке, як є висилають побідники.

Над тим ми не будемо застановлятись. Всі воюючі держави бажають скінченя війни. Зруйнований сьвіт тужить за миром. **Хоч не буде завішеня оружя перед пропонованою конференцією, ми слушно можемо висловити надію, навіть віру, що війна скінчить ся сього року яко вислід сеї „необовязуючої" дискусії над условіями мира.** Було би найбільшою похибкою з нашої сторони або зі сторони аліянтів покинути тепер воєнні приготованя. **Але розум і людяність вимагають, щоби австрійське предложенє приняти.** Справу конференції представлено незвичайно вимовно і сильно, подано переконуючий арґумент для виміни поглядів, яка може усунути старі і нові непорозуміня. Зазначено, що чотири мирові засади президента Вілсона не стрінули спротиву в чотиродержавнім союзі (Німеччині, Австро-Угорщині, Болгарії і Туреччині); а також є богато в ноті, що вказує, що там є зміна в настрою і в цілях.

Ми не можемо уявити собі, що запрошенє було би відкинене. Коли представники воюючих держав зберуть ся при столі нарад і прийдуть до своїх довірочних виміни поглядів, є зовсім можливо, **що по недовгій перерві наступить конференція мирових представників.** Вступні мирові наради бувало все доводили до заключеня мира. Є історичні виміни в сім правилі, але коли зважити потопу крови, яку вилито у сій війні, страшне марнованє скарбів, руїну і біль міліонів сердець, мусимо прийти до заключеня, що лише божевілє або бездушна звиродніліcть котроїнебудь з воюючих держав може противитись або поборювати ціль конференції.

Але „ся аґонія не може знова повторити ся". Для аліянтів се потвердженє волі президента Вілсона буде основною засадою переговорів. Цілий сьвіт має ясне поняте про достаточну охорону проти сього. **Мир, який би оставив Німеччину паном на Сході, був би злочином проти нас самих і проти наших нащадків.** Не можна її позволити панувати над Близким Сходом і старою державою царів. Вона мусить раз на все зректи ся контролі над великими просторами, де вона могла би відновити свою вже ослаблену силу. Відбудова і відшкодованє на Заході також конечні. Але нова небезпека повстане на сході, та її треба знищити з зелізною рішучостию. Вступаючи в переговори з дефінітивними вказівками не уступити на жадній точці, яка лишила би Німеччину в такій позиції, що вона могла би брати до своєї армії і на свою поміч людий і засоби з безмежних східних краів, які вона держить тепер в неволі, делеґати Злучених Держав, Великої Британії, Франції й Італії можуть зійти ся з представниками центральних держав, зовсім не викликуючи серед своїх народів страху, що вони хотять запродати душу справи аліянтів.

Наша ґазета є присьвячена робітничій справі. Доля та судьба нашого робітника лежить нам на серци передівсім. Не дбаєм о зиски, тільки о твоє добро, мученику праці! — Пренумеруйте „Свободу"! („Свобода", число 1-ше, 15. вересня 1893).

Справа „історичної" Польщі.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on September 16, 1918 as required by the Act of October 6, 1917).

Минулого тижня писали ми про те, що французький президент міністрів, Клемансо, заявив представникови париського „Польського Комітету Народового", що Франція і аліянти будуть підпирати домаганє Поляків щодо **відбудованя Польщі в „історичних" границях,** що значить, що се було би відбудоване Польщі зперед розборів, отже такої Польщі, в яку входила би західна Україна, Білорусь і Литва.

Пишучи про сю справу, ми рівночасно сказали, що нема страху, аби за такою Польщею заявили ся також Злучені Держави, котрі будуть на мировій конференції обороняти засаду самоозначеня народів, яку проголосив президент Вілсон, заявляючи, що народів не можна переносити з одних рук до других, немов власність держав та, що кождий нарід має рішати про своє правлінє своєю вільною волею.

Се що ми писали, справдило ся, бо ось 12. с. м. презес того париського „Польського Комітету Народного", **Роман Дмовскі, був у Вашінґтоні просити міністра заграничних справ Ленсінґа о признанє вільної і независимої Польщі в границях давного польського королівства.**

Міністер Ленсінґ відповів Дмовскому, що Чехів признано за державу з уваги, що вони поставили свою армію, яка воює проти центральних держав, чого Поляки не зробили. Вкінци сказав йому, що Злучені Держави відносять ся прихильно до Поляків та, що будуть стояти за тим, аби відбудовано Польщу **в національних границях.**

Те саме заявив був президент Вілсон, коли у своїх 14 точках мирової програми заявив ся був за відбудованєм Польщі **із земель, які є заселені неоспоримо польським населенєм.**

Отже ми можемо бути зовсім певні, що Злучені Держави на мировій конференції займуть справедливе становище, одначе як Поляки будуть забігати коло аліянтів за „історичною" Польщею, **таксамо знова Українці повинні ужити всіх сил і заходів, аби польські дикі претенсії представити в правдивім сьвітлі та не допустити до поневоленя українських земель. Особливо Українці галицькі і буковинські повинні пильнувати справи тих двох країв, бо польське вістрє звернене передівсім на Галичину, Буковину, а також і Холмщину.**

Пора вже і Українцям в Злучених Державах і в Канаді готовитись до оборони загрожених українських земель в Европі.

КРУТИ, ВЕРТИ...

Признаю ся, що не люблю відповідати на ґазетні зачіпки, але як ходить о оборону правди, то таки треба обізватись хоч би і частійше, бо „за правду треба і в огонь скочити", як каже свекруха в комедії Лопатинського.

В 106-тім числі „Свободи" відповів я „Народній Волі" про справу українських „темних мас" та „інтеліґенції" і т. п., і гадав, що дискусія про сю справу скінчить ся. Однак не вгадав, бо „Н. Воля" ще раз до тої теми вернулась і ще раз представляє, як то вона розуміє інтеліґенцію і нарід, заявляючи, що я кручу, а вона відкручує.

Погляньмо-ж тепер, хто крутить, а хто відкручує.

„Народна Воля", подавши знова (як звичайно) кілька прикладів і порівнань, пише так:

> „В який спосіб д. Лотоцький виводить свої „докази", показує найкрасше слідуючий примір:
>
> „Свого часу, при обговорюваню положеня на Україні, в „Народній Волі" були ужиті слова: „Одинокий елемент, з котрим в кождім випадку **треба числити ся,** се маленький процент інтеліґентних **людий** поміж двайцятьма процентами письменних".
>
> „Навівши сі слова в „Свободі", д. Лотоцький без найменших скрупулів безпроволочно толкує їх в сей спосіб (наводимо його слова буквально, гл. 106. ч. „Свободи"):"
>
> „Була висловлена тільки **віра** в маленьку **клясу інтеліґенції...** автор статі **не вірить в решту письменних,** що стоять поза тою клясою інтеліґенції а є частю простого народа".
>
> „Надруковані грубшими буквами слова вказують цілу ріжницю між думкою „Нар. Волі", а думкою, яку п. Лотоцький приписує „Народній Волі".
>
> „Звісна річ, що числити ся з кимсь, а вірити в него — се дві цілком ріжні річи. Можна часом числити ся з кимсь, в кого вірить ся, але можна числити ся і з тим, кому зовсім не вірить ся. **Примірон чоловік числить ся з тим, що злодій може його обікрасти, але се не значить, що він вірить в злодія".**

Що „Народна Воля" хоче тим сказати?

Ясна річ, що вона хоче „довести", що хоч вона сказала, що **числить ся** тільки „з маленьким процентом інтеліґентних людий поміж 20% письменних" на Україні, то вона ще тим не хотіла сказати, що вона **вірить** в той „маленький процент" („вірить" — тут значить, що має переконанє, що та група людий здобуде Україні волю, або бодай посьвятить ся для сеї ціли).

Отже, нехай буде по її думці. Скажім, що вона вправді числить ся з тим „маленьким процентом" інтеліґенції на Україні, але не вірить в неї; значить — не вірить, аби з неї був який хосен для України.

В кого-ж вона вкінци вірить?

Чи є хто на думку „Народної Волі" на Україні такий, в кого вона могла би покласти віру, що він здобуде волю рідному краєви?

Може — нарід?

Отже пригадаймо собі ще раз, що „Народна Воля" писала в ч. 103. Писала вона так:

> **„На український народ** тимчасом **не можна дуже числити.** Він одного дня з Центральною Радою, другого дня з большевиками, а третого готов стати і з царем. **Одинокий елемент, з котрим в кождім випадку треба числити ся, се маленький процент інтеліґентних людий поміж двайцятьма процентами письменних. Слабість** Українців була доси в тім, що лише мала часть інтеліґентів признавала ся до українського народу. Тепер се **змінило ся** трохи. **Враз зі Скоропадським вернули до українства і такі люди,** про яких давнійше годі було навіть думати, що вони колись вернуть ся до українського народу".

Чиж можна сказати, по прочитаню тих слів, що „Народна Воля" вірить в нарід; в його силу, в його волю, в його ідейність і незломне змаганє до свободи?

Чи можна сказати, що хоч вона на нарід не числить, бо він завтра може бути за царем, — однак вона в нього вірить?

* * *

Дальше „Народна Воля" трохи споважніла і взяла ся до викладу про те, що то таке **інтеліґенція** і чи є **класа інтеліґенції.**

У своїм довгім викладі, порівнавши людий зі зьвірятами і большевиками, вона оповіла, що то таке є інтеліґенція, і додала, що як вона бесідувала про сей „маленький процент інтеліґентних людий поміж 20% письменних", то вона не розуміла **панів,** але **всіх тих, що мають більші спосібности.**

Звісна річ, що коли говоримо про інтеліґенцію чоловіка або людий, то розуміємо **вроджену здібність, розум, чи спосібність** (в протиставленю до **набутого** образованя) і звісна також річ, що неписьменний чоловік може часто бути інтеліґентнійший від того, що має докторат прав або фільософії.

Однак „Народна Воля" перше не бесідувала про інтеліґенцію яко **здібність чоловіка;** вона розповідала про **громаду людий,** котрі **працюють умом,** без огляду на те, чи вони відзначають ся вродженою інтеліґенцією чи набутим образованєм, а звісно, що таку громаду людий тільки тому називають інтеліґенцією, що її праця не полягає в праці рук (фізичній), але власне в праці ума (інтелектуальній). Ся назва є вправді трохи баламутна тому, що вона в разі потреби вводить двозначність (як наприклад, випадок в „Н. Волі"), однак так в деяких народів, а між иншим у нас, принято ся і покищо воно не дуже вадить, особливо, як нема охоти крутити та робити порівнаня (в котрих порівнані річи деколи похожі на себе як цьвях на панахиду). А теперішнє її писанє є тільки крученєм.

Ще не подобаєть ся „Народній Волі", що я писав „кляса інтеліґенції", бо — каже — клясу треба міряти після її заможности а не розуму.

Така міра має рацію, однак і з тою справою є богато клопотів. Соціялісти розділюють інтеліґенцію між капіталістів, буржуазію та пролетаріят, відповідно до того, для котрої кляси вона працює і тому англійська назва „образовані кляси" (в московській мові є вислів „образований клас") є може найліпша, але всетаки загально принято брати цілу інтеліґенцію яко цілість, яко свого рода клясу. І тому говорить ся або „інтеліґенція" або „інтеліґентна кляса" і загал розуміє, о що ходить та розуміє, до кого се відносить ся. Причиною того є се, що хоч бувають маєткові ріжниці серед тої так званої „інтеліґенції" і хотяй не ціла вона має однакові інтереси тай неціла працює для однакових інтересів, то всетаки **більшість** тої „інтеліґенції" має звичайно однакові економічні і соціяльні вимоги й інтереси, а вже після більшости трактуєть ся загал. Се може не зовсім відповідне, однак воно до певної міри справедливе, бо серед теперішного суспільного ладу інтеліґенція найбільше зближена до буржуазії або пнеть ся до неї і власне тому назва „інтеліґенція" має своє специфічне значінє, часом навіть тотожне з буржуазією.

Аби се змінилось, треба виразнійшого поділу серед інтеліґенції і треба ще пождати, аби теперішна її більшість з буржуазними манерами не була більшостию.

Я міг ужити лише слова „інтеліґенція", однак я сказав „кляса інтеліґенції", тому бо я хотів виразно вказати, що **мені ходить спеціяльно о ту її часть, що разом з ґенералом Скоропадським позбавила українське селянство здобутків революції.** Та часть заступає спеціяльні клясові інтереси і кривдою було би для неї, як би її виразно не назвати клясою.

Близших пояснень про неї не треба було давати, бо „Народна Воля" виразно була сказала так:

> **„Слабість** Українців була доси в тім, що лише мала часть інтеліґентів признавала ся до українського народу. Тепер се **змінило ся** трохи. Тепер зі Скоропадським **вернули до українства** і такі люди, про яких давнійше годі було навіть думати, що вони колись вернуть ся до українського народу".

Я власне ту „інтеліґенцію" українську мав на гадці і назвав її клясою, а назвав її клясою тому, бо вона разом зі Скоропадським станула в обороні клясових інтересів і разом зі Скоропадським віддала горстці дідичів-галапасів половину України.

„Народна Воля" каже, що як тої „інтеліґенції" не було, то се була **слабість Українців;** тепер же ніби змінилось, як вона разом зі Скоропадським вернулась до українства.

Та як кому. Одному змінилось на ліпше, а другому на гірше.

Володимир Б. Лотоцький.

ЧОГО НАМ ТРЕБА.

(„Свобода", ч. 1, з 15. вересня 1893).

Пару літ тому назад наші люди так ішли на зарібки до Америки, як би на Угорщину на жнива. Чоловік заробив пару центів, заплатив жидови сотку, що був позичив на дорогу, з процентом двайцять золотих на три місяці, і побудував хату. Колиж побачив, що йому гроші вже вийшли, знов ішов до Америки, аби ще що заробити тай які-такі волики купити. Давно се уходило, бо можна було дістати легко роботу, за котру добре платили. Але нині змінили ся часи і тут. Не та вже тепер Америка, текуча медом і молоком та сьвітяча сріблом-золотом...

Вже і тут худощава нужда і біда, недостаток і безробітє, голод і холод загостили межи робітничу класу.

Правительство старало ся й стараєть ся зарядити такому злу і постановило замкнути двері для іміґрантів. Та се нічого не помогло. Наконець постановили тепер, що тільки той дістане роботу, хто буде мати американські папери (сітізенські). Длятого, Братя Русини, не спіть! Рухайте ся, беріть папери! Не кажіть: мені не треба. Коли хочеш тут жити, мусиш робити тоє, що і другі. Коли не маєш паперів, то ти є завше заволокою, чужим для того краю, і тільки з ласки позволяють тобі ходити по американській земли. Того нам треба, а се много не коштує. Дбаймо о себе самих тепер, поки час, аби потому не нарікати і не оплакувати наше недбальство.

Постарайте ся о американські папери, бо сего нам треба.

ПОЛЬСЬКЕ ПИТАНЄ.

Берлінська „Теґліхе Рундшав" говорить про полагодженє польської справи отсими словами: — „За згодою цісаря німецької імперії і цісаря Австро-Угорщини, архикнязь Карло Стефан австрійський має вступити на польський трон, а Польща має бути злучена з центральними державами, головно з Німеччиною, військовими й економічними договорами. Тепер так звана австрійсько-польська розвязка, то є злука Польщі з Галичиною під скиптром австрійського імператора, пропала, і то здаєть ся раз на все, хоч її горячий приклонник, австро-угорський міністер заграничних справ, граф Буріян, все ще має якісь надії.

„Се, що Німеччина згодила ся, аби Габсбург був королем Польщі, має для Австрії велике значінє, бо тим вона може скорше і лекше одержати якісь концесії. Знова Поляки одержать також деякі уступки. Приміром їм позволить ся на вільну паропдавбу по Вислі, з правом використовувати Данціґ яко вільну пристань. Також граничні питаня полагодить ся після їх бажаня. Вильна правдоподібно буде відділена від Литви і приділена до Польщі. Також холмську справу, яка викликала в Польщі так богато розгорченя, полагодить ся, коли окажеть ся можливим, в користь Поляків".

ПРИВІТНІ ПИСЬМА „СВОБОДІ" З НАГОДИ ЇЇ ЮВИЛЕЮ.

Ню Йорк, дня 13-го вересня 1918.

До Хвальної Редакції
часописи „Свобода".

Хвальна Редакціє!

Українська Народна Громада в Ню Йорку в сей так пресьвяточний день першого українського органу в Злучених Державах бажає висказати свої щирі желаня, щоби той орган, який обстоював і боронив наші національні змаганя, і надальше в тімсамім дусі, характері і напрямі був захистом наших на чужині виплеканих ідей. Не маска, а правда, не лицемірство, а правдива суть річи були її проводирами. Нехай і надальше тісамі сьвяті прикмети і методи верховодять нею. Честь і слава робітникам, котрі при тім органі працювали.

За екзекутивний комітет:

П. Задорецький, предс.,
Д. Шагай, секр. рек.

(Печатка)

СІВАЧ.

(Присьвята 25-літному ювилею „Свободи").

Колись сіяв сівач своє перше зерно...
На землю суху, безплодну,
На неорану ниву упало воно,
На почву тверду і холодну.

І гинуло зерно. Та сівач не холов,
Непотрібнеє зілє полов.

Без сохи він орав. Одні руки тверді
Та надія йому помогала.
Скільки поту пролив він на ниві тоді!
Хибаж легко — орать без орала?

В него рани були на ногах,
Мозолі він носив на руках.

Гураганів і бур не бояв ся сівач, —
Він орав, засівав свою ниву.
Подивіть ся тепер: Невтомимий силач
В очах має усьмішку щасливу.

Зеленіє, пишаючись, нива;
Є надія на добрії жнива.

Володимир Сиротенко.

Ню Йорк, 14. вересня 1918.

Люди все будуть сьміяти ся з тебе на забаві, коли ти запросиш їх сьміяти ся на свій конт.

Стережи ся жінки, в якої гроші є милійші ніж любов.

Кожда молода дівчина думає, що її задачию є зреформувати якогось мущину.

Mutilated

ДОПИСИ.

CHICAGO, ILL.

Посьвячене українського прапора.

Дня 25. серпня с. р. я мав нагоду бачити щось таке, що мало коли можна видіти. Маючи справу в Шікаго, я довідав ся, що того дня о годині 2-гій пополудни має бути посьвячене українського прапора. І дійсно, коли я прийшов коло церкви, то побачив товпу народу, яка залягала улиці і ждала на свого пароха, о. Струтинського. За хвилю надїхав автомобілем ожиданий сьвященик, а за ним появились на скруті американські прапори, відтак Українська Банда, знова прапори, дальше український прапор і знов американський прапор, а за тим два прапори у похвах. Від одного з них висїли довгі синьожовті стяжки, підтримувані дептками кумів. За ними слідували товариства, братства і народ. Се все представляло ся дуже величаво.

Перед церквою стягнено покров і присутні побачили один прапор американський, а другий український. От ще хвиля і вже в церкві. Я йду скорше, пхаю ся наперед, щоби побачити новий прапор. Се був чудовий синьо-жовтий прапор з дорогої цьвітистої матерії, прикрашений золотим кутасом. Читаю написи. На горі півкругло над образом св. Михаїла є напись „Бог і Україна", на долині знова „Всі враз, все вперед". На другій стороні знова, на горі над образом льва „Всі за одного, один за всіх", а на долині „В єдности сила". Чи се не гарне? Я думаю, що се є перший український прапор в Америцї з подібними написями. Читаю написи на лентах: Товариство „Вільна Україна" в Шікаго, Ілл., від. 139 У. Н. Союза, 1918.

Виступають сьвященики: о. Струтинський в середині, о. Рудевич і о. Улянницький по боках. От ще хвиля і вже довершили чин посьвячення. О. Струтинський виголосив пориваючу патріотичну проповідь. Час від часу чути відгомін молотка, при вибиваню памяткових цьвяшків. Се все разом робить на кождім відповідне вражіне. Я чекаю аж послідний забе свій цьвяшок.

От вже виходять з церкви і уставляють ся до походу. От вже йдуть. І я стаю в ряд. Всі по чотири в ряді — жінки і дівчата на переді. Всьо йде бадьоро під такт музики, немов би кождий відчував: „Всі враз, все вперед!" Идемо незнаними мені улицями, і я не стямив ся, як цілий похід прибув до парку на галю. Галя величезна, набита повно народом.

На підвисшене виходить чоловік. По його рухах видно, що він є певний себе, що нераз уже виступав публично. Він говорить певно, виразно, витає нарід і дякує йому за участь у торжестві. Дякує Всч. духовенству, братствам, товариствам і всім, що причинились до торжества, і засилає всім щире українське „Гаразд!" Я довідав ся, що сей чоловік — то предсїдатель тов-а „Вільна Україна".

Відтак промовив провідник шікаґовської української громади, др. Сіменович. Його мову перериване часто бурею оплесків.

Опісля вийшов хор ім. Лисенка, під управою п. Коцюбиньского, і залунала пісня „Май контри". Всі повставали з сиджень. І знов буря оплесків для славного хору і його дірігента.

Нараз появилась особа о. Струтинського. Нарід витає його бурею оплесків. Він говорить палко, щиро, і взиває нарід до боротьби з наїзником на Україну.

Потім вийшли дві дівчинки і відсьпівали дует, защо публика нагородила їх ґучними оплесками.

Ще раз виступив др. Сіменович, взиваючи нарід до єдности і до закупна бондів четвертої позички свободи. Він подякував народови за участь у торжестві.

Тепер годить ся сказати дещо за саме товариство „Вільна Україна". Се товариство зістало заложене 17. марта 1918 р. За такий короткий час воно справило собі такий гарний прапор і так величаво посьвятило його. Видно, що складаєть ся воно зі сьвідомих людий, тай і урядники сего товариства є щирими патріотами.

Гість з Пулман.

З BROOKLYN. N. Y.

Збори в справі четвертої Позички Свободи.

На поклик Українського Комітету Позички Свободи тутешний комітет ініціятиви скликав в дни 31. серпня до галї церковної, під ч. 160 Норт 5-та улиця, збори, на котрі запрошено відпоручників усїх бруклинських українських товариств і братств.

Місцевий парох, о. Володимир Лотович, отворив збори і представив присутним відпоручникам справу четвертої Позички Свободи та становище Українців супроти Злучених Держав. Опісля відчитав поклик Українського Комітету Позички Свободи, а по вияснению всїх точок ухвалено вибрати місцевий комітет, котрий засягав би всяких інформаций щодо кампанії згаданої Позички в Головнім Комітетї. Комітет сей вибрано на протяг війни Злучених Держав з центральними державами. До сего комітету зістали вибрані: о. Володимир Лотович, предсїдатель; Володимир Яськевич, секретар; Максим Рибак, заст. секретаря; Василь Чіпак, касієр; Іван Кравчук, Андрій Поліщук і Стефан Ягело, бесїдники; Йосиф Івашків і Григорій Бардак, члени.

Згадані бесїдники обовязані явитись на місячних чи спеціяльних зборах кождого товариства чи братства, і представити справу четвертої Позички Свободи.

Як доси, де вже відбули ся місячні збори і де ті бесїдники представили користь з закупна бондів, оказало ся, що бруклинські Українці зрозуміли річ як слїд і радо зголосились до закупна бондів четвертої Позички Свободи, даючи тим доказ льояльности своїй прибраній вітчині. Коли так решта товариств і братств зголосить ся до участи в сїй кампанії, то число Українців, закупивших правительствені бонди, буде велике, а сума зложених гроший буде без порівнаня більша від тої, яка недавно була виказана в англїйських часописях.

Свій.

—o—

З OLEAN. N. Y.

Невдалі збори в справі четвертої Позички Свободи.

На поклик Укр. Комітету Позички Свободи, щоб завязувати місцеві комітети, порушило ту справу кілька Українців і в Олієн, та назначили загальні збори на день 2. вересня, щоб вибрати місцевий комітет четвертої Позички Свободи.

Та на жаль, на звиш сотку наших людий (галицьких Українців) прийшло на означене місце 12, і розумієть ся не моглося нічого зробити, бо у нас такий звичай, що зараз усї кричать на тих людий, котрі хочуть робити щось таке, що принесло би якийсь пожиток для народу.

І ту так важну справу занехано через байдужність наших людий. В той сам час, коли мало ся вибрати згаданий комітет, наші люди, дрімаючи, витирали ліктями бари по сальонах.

От, яка у нас робота і які люди. Не знають вони біди, що нам треба взяти ся до якоїсь пожиточної роботи, як читане часописий та книжок, або поговорити про щось мудре з другими, щоби просьвітитись та вернути ся колись в рідний край не телитем, але чоловіком, котрий був у сьвіті, щось бачив, чув і чогось навчив ся. От таких людий нам треба, щоб другим показати правдивий шлях, аби не йшли манівцями так, як ви тепер ідете.

Тих пару слів пишу на те, щоб Українці в Олієн, Н. Й., спамятали ся, що роблять. Пора направити попередні блуди та бути людьми між людьми.

Гавриїл Підскальний.

—o—

З UTICA. N. Y.

Робота соціялістів.

Дня 25. серпня б. р. мало відбути ся віче Укр. Фед. Соц. Партії. В неділю по Службі Божій коло церкви св. Петра і Павла при улицях Клінтон і Ірі появили ся летучі листки з покликом на робітниче віче, але на них не було написано, хто буде бесїдником на тім вічу.

До нашої церкви зайшли два нікому тут незнані недовірки, котрі показали, що вони вміють і як вони високо вчені. Коли сьвященик обернув ся до людий з Найсьвятійшими Дарами, то вони ані не приклякнули, ані не перехрестили ся. Люди зглядали ся на них як на магометанів, а коли вийшли з церкви, то побачили, що то недовірки соціялісти. Тут пару наших Українців так їх привитали, що вони навіть не мали часу поза себе обзирати ся і з тої причини ми не могли довідати ся, які їх імена. Але вони прибули тут з Рочестер і хотіли устроїти між нами свою місію.

Ми були приготовлені на віче на 3-ту годину. Пару людий прийшли на галю і повертали ся, бо довідали ся, що то за птанки. Коли ті соціялісти хотіли отворити віче, то властитель галї їм на се не позволив, бо знав, що вони можуть зробити велику шкоду для него. Не позволили їм на уладжене віча і всї инші властителї публичних гал, і тому вони мусіли розійти ся, як ті цигани.

Потім вони почали нападати на тутешних Українців, казали, що наші люди нічого не розуміють і що розігнали їм їх віче. Але наші Українці добре зрозуміли тих недовірків і обманців.

В нашім місті є всього пять чи шість соціялістів. Усї вони покінчили в старім краю свої науки при панських волах. Чи скінчив такий соціяліст сільську школу, чи ні, а тут в Америцї береть ся вчити людий соціялізму. Такі „вчені" соціялісти кажуть, що Бога нема на сьвіті, тай туманять людий, що нібито за пару тижнів заберуть церкви в свої руки, що не буде католиків і т. д. Кричать на капіталістів, а самі острять свої зуби на наші церковні маєтки. От така то їх наука, така проста дорога і такий приклад дають для наших людий.

Але наші люди не дають ся злапати в соціялістичні сїти, бо знають добре їх моральну вартість і їх натуру. От недавно женщини побили одному соціялістови голову. Він запізвав їх до суду і справу програв. А инший соціяліст упив ся як темна ніч і в такім стані хотів викладати народови свою „поступову" науку. Розуміє ть ся, що кождий чесний чоловік відвертаєть ся від таких „учителів" з відразою і гонить їх на чотири вітри.

Парафіяни.

РУХ У ВІДДІЛАХ У. Н. СОЮЗА.

ЙОНКЕРС, Н. Й. Тов. „Подільська Січ", від. 8, повідомляє всїх своїх членів, що місячний мітінґ відбудеть ся у вівторок, 24. вересня, о годині 7.30 вечером, в церковній галї. Кождий член повинен явити ся на тім мітінґу і вирівнати свої довги, бо в противнім разі наразить сам себе на втрату. Неявивший ся член заплатить кару $1.00, а урядник $2.00. І. Сошрко, предс.; Т. Никала, кас.; Ф. Сербай, секр.

ШІКАГО, ІЛЛ. Бр. св. Николая, від. 106, повідомляє всїх своїх членів, що трикварталний мітінґ відбудеть ся в неділю, 22. вересня б. р., зараз по Сл. Божій, в галї церковній при Оклей і Рейс стр. На тім мітінґу всї члени мають явити ся, бо є богато справ до полагодження. Довгуючі члени мають вирівнати свої залеглости, бо в противнім разі дістануть суспендовані. Хто з Вас, Панове Члени, має знакомого, котрий ще не належить до У. Н. Союза, то просимо його з собою на наш мітінґ припровадити. Не забувайте, що У. Н. Союз — се наша найстарша і найбільша організація в Америці. — С. Прокопів.

ІСТОН, ПА. В неділю, 22. вересня б. р., відбудеть ся в нас трикварталь-ний мітінґ тов-а ім. Богдана Хмельницького, від. 137. Просимо, щоби кождий член явив ся і щоби припровадив нового кандидата до нашого товариства. Бо, як вам відомо, наше товариство не на те істнує, щоб розбивати або нападати на другі товариства, але на те, щоби зібрати таких людий, котрі ще не стоять в жадній українській організації, або належать до чужих організацій. Ті люди, котрі не стоять у своїй рідній організації, шкодять не тільки самим собі, але й цілому українському народови, бо ті люди тратять свою народну сьвідомість і свою рідну мову, а пізнїйше з таких людий виростають найгірші вороги українського народу. Отож, поважані товариші, гуртуйте ся в українські товариства, вписуйте ся в члени Українського Народного Союза, бо то є наша найстарша, найбільша, найбогатша, а також найбезпечнїйша запомогова організація. В нашім товаристві ім. Богдана Хмельницького кождий член платить 50 цнт. місячної вкладки, а вразї слабости дістає 6 доларів тижнево. Тож уважайте, товариші, не оплачуйте таких асекурацій, котрі вам незнані, але запишіть ся самі, і свої діти, до нашого товариства і до Українського Народного Союза. Уважайте на діти, покажіть свому поколїнню, як треба шанувати свій нарід, свою рідну мову і свою прадідну віру. Закиньмо роздір, сварню, незгоду, а подаймо собі руки до згоди. Від тепер ми повинні іти разом рука в руку, бо ми всї є діти одної Неньки-України. Отож взиваю і прошу Вас, товариші і товаришки, вступайте громадно до нашого товариства, бо ми приймаємо без ріжниці на релїґійні переконаня. Всї инші нації під собою працюють, то чомуж ми маємо бути позаду других? Тож, товариші і товаришки, до організованя, до любови і єдности взиваю і прошу цїлу українську громаду в Істон. — Н. Підгайний, секр.

ДЕРРИ, ПА. Бр. св. Івана Хрестителя, від. 113, повідомляє всїх своїх місцевих і позамісцевих членів, що трикварталний мітінґ відбудеть ся в неділю, 22. вересня б. р., о 6-тій годині вечером, в домі Нестора Курчака. Всї члени мають на сей мітінґ явити ся, бо є дуже важні справи до полагодженя. Неприсутний член заплатить кару 50 цнт., а урядник $1.00. Кождий член має мати з собою свою платничу книжочку і кождий має собі забрати домів свою шапку і відзнаку. — А. Клим, секр.

МЕЛВОКІ, ВІС. Тов. ім. Івана Франка, від. 103, повідомляє своїх місцевих і позамісцевих членів, що місячний мітінґ відбудеть ся 21. вересня б. р. в галї під церквою. Просить ся явити, бо є важні справи до полагодженя. — Г. Брезлей, секр.

ПОКЛИК

до всіх українських громад в стейтах Ню Йорк, Ню Джерзи і в повіті Фейрфілд, стейту Конетікут, другого федерального резервового дистрикту скарбого департаменту Злуч. Держав.

Українці!

Відзивали ся ми до Вас доси в ріжний спосіб і поясняли превелику вагу наближаючої ся Четвертої Позички Свободи. Нині вже запізно на балаканину, бо приготована робота вже за порогом. Коли не використаємо сеї хвилї, не покажемо сій державі нашого патріотизму, то готові ми осягнути на себе всю гидь, на яку заслугує нарід, який не розуміє своїх обовязків. Ми при сій нагоді готові дати про себе найгірше сьвідоцтво народу неспосібного до самостійного житя. Коли використаємо, дорогі Братя і Сестри, наближаючу ся нагоду, то тимсамим розвіємо всякі сумніви про нашу національну зрілість і про наші щирі змаганя. Хвиля ся недалека, бо починаєть ся дня 28-го вересня б. р. Тому пораз останний пригадуємо і завзиваємо всі українські громади до як найскоршого твореня місцевих українських комітетів Четвертої Позички Свободи. Імена комітетових враз з їх точними адресами просимо посилати на адресу:

LIBERTY LOAN COMMITTEE,
UKRAINIAN DIVISION,
37 Liberty St., New York, N. Y.

(Адресу змінено з огляду на брак місця в головнім бюрі).

ЗА ЕКЗЕКУТИВНИЙ КОМІТЕТ ПОЗИЧКИ СВОБОДИ:
Іван Добрянський, секр.

СПРАВА ЧЕТВЕРТОЇ ПОЗИЧКИ СВОБОДИ.

Засновані місцеві комітети:

Ню Йорк Сіти: о. Н. Підгорецький, голова; П. Задорецький, заст. голови; др. К. Д. Білик, заст. голови; Д. Шагай, рекорд. секретар; О. Савіцький, фін. секр.; І. Лазорчик, касієр; Йос. Мулярчук, заст. кас.

Джерзи Сіти: о. А. Улицький, голова; Ст. Костів, секретар; Ст. Миляновйч, касієр.

Бруклин: о. В. Лотович, голова; В. Яськевич, секретар; М. Рибак, заст. секр.; В. Чіпак, касієр. Комітет вічевий: А. Поліщук, І. Кравчук, Ст. Ягелло; контрольна комісія: Гр. Бардак, Йос. Івашків.

Ютіка, Н. Й.: І. Турчин, голова; В. Гречин, секретар; Л. Гарматюк, кас.; контрольна комісія: Т. Талай, А. Олїйник.

Елізабет, Н. Дж.: о. В. Стецюк, почесний голова; В. Левчик, предс.; К. Пілат, заст. предс.; Я. Красновський, фін. секр.; Ст. Могила, рек. секр.; І. Пілат, кас.; контрольна комісія: С. Цимбалюк, І. Чаплик, П. Остапчук.

Бофало, Н. Й.: І. Штілер, голова; о. І. Ортинський, касієр; М. Вітушинський, секретар.

Український Комітет Позички Свободи заповідає віча в справі Четвертої Позички Свободи в слідуючих місцевостях:

15. вересня — Перт Амбой.

Український Комітет Позички Свободи припоручає на день 22. вересня б. р. віча в отсих місцевостях:

а) В стейтї Ню Йорк: Ню Йорк Сіти, Йонкерс, Гестінґсон Гудсон, Асторія, Олбани, Спрінґ Валей, Бруклин, Рочестер, Обурн, Сиракюз, Когус, Ютіка, Лянкастер, Ром, Бофало, Вайт Стон, Джемейка, Трой, Геркімер, Піксвіл, Порт Джервіс, Вудгейвен, Стейпелтон, Маттітук, Фултон, Гудсон, Савт Бруклин, Бінгемптон, Літл Фолс, Ніяґара Фолс, Олієн, Гренвіл, Елмайра, Амстердам, Лакавана, Діпю.

б) В стейтї Ню Джерзи: Джерзи Сіти, Ірвінгтон, Мілвіл, Бавндбрук, Картерет, Рарітан, Трентон, Елізабет, Бейон, Ньюарк, Ґарвуд, Патерсон, Пасейк, Кемден.

в) В стейтї Конетікут: Стемфорд, Бріджпорт, Денбури.

ПРОТОКОЛ ІЗ ЗАСІДАНЯ УКРАЇНСЬКОГО КОМІТЕТУ ПОЗИЧКИ СВОБОДИ.

Четверте з ряду засідане Українського Комітету Позички Свободи відбуло ся у вівторок, дня 3-го вересня с. р., о 3-тій годині пополудни, в бюрі Ліберті Лон Коміті, 120 Бродвей, Ню Йорк Сіти.

Присутні: С. Ядловський, О. Савіцький, о. Й. Чаплинський, О. Стеткевич, пані М. Мельничук, А. Савка, І. Добрянський, М. Райт і С. Датнер.

Голова Комітету, С. Ядловський, отворив збори, взиваючи секретаря, щоб він здав звіт з кореспонденції, надісланої на адресу Комітету. По відчитаню дотичної кореспонденції вивязала ся дискусія, якої вислідом були слідуючі приняті ухвали:

1. Виробити програму віч і подати через часописи до відома загалови, в якім дни і в яких місцевостях мaєть ся їх скликати.

2. Завізвати ще раз українські громади, щоби вони безпроволочно утворили місцеві комітети Четвертої Позички Свободи і заслали імена комітетових враз з точними їх адресами на слідуючу адресу:

LIBERTY LOAN COMMITTEE,
UKRAINIAN DIVISION,
37 Liberty St., New York, N. Y.

(Звертаєть ся увагу, що з причини браку місця в головнім бюрі, Комітет переніс ся до будинку під висше поданою адресою).

3. Виготовити реферати, які можуть бути прочитані на вічах, і враз з субскрипційними лїстами розіслати їх до місцевих комітетів.

4. Завзивати частими дописями, щоб українські громади льокували свої гроші в бондах Позички Свободи.

На тім збори замкнено.

Іван Добрянський, секр.

ПОЛЬСЬКИЙ АРХИЕПИСКОП ПРОТИ УКРАЇНИ.

В Кракові умер 5 тижнїв тому назад польський архиепископ, вигнанець з Росії, Симон, що не справував там обовязків управляючого діецезією епископа, лиш доживав там свого віку.

На кілька тижнїв перед смертию видав сей архиепископ отвертий лист до віденської християнсько- суспільної часописи „Райхспост". Хоч згадана часопись є орґаном австрійських католиків, однак вона не подобала ся архиепископови Симонови, з причини невтральности її в українській справі. Іменно закидував він згаданій часописи нетакт, з причини, що не осудила співучасти Австро-Угорщини в мниміи будові України.

Він писав так:

„Відколи стало ся ясним, що Україна о стільки істнує, о скільки її осередні держави при помочи своїх війск будують, справа представляєть ся так, що австрійське правительство, будуючи при помочи своїх війск анархістичну державу, котра не признає права власности, впрост і безпосередно співдїлає на користь знищеня згаданого права. Доки супроти такого правительства редакція „Райхспост" не занимала ніякого становища, ми думали, що очікує відповідної хвилї. Ми були певні, що при першій лучаючій ся нагоді суспільно-християнський денник наґадає правительству, що о стільки вільно будувати Україну, о скільки маєть ся намір забезпечити там право власности. Минуло кілька нагод, однак редакція мовчить.

„Була така нагода, коли польські властителї землї просили австрійське правительство о охорону їх маєтків; була инша нагода, коли представителї Австрії на Україні давали вислав своїм переконаням про відносини Австрії до України. При ніякій нагоді не почувала ся редакція до обовязку зазначити домагане, котре конечно з християнської програми випливає. Однак з тою мовчанкою лучила ся кількаразова, а повна одушевленя похвала для міністра, котрий дав початок сій українській політиці, одушевляюча похвала і то беззглядна, без найменьших застережень".

Оттак пише про Україну і її демократичні земельні реформи польський достойник. Хоч справа мала ся якраз противно, хоч Австрія і Німеччина прийшли на Україну, щоби знищити всі демократичні реформи, які там вже заведено, і хоч вони не будували, а скорше руйнували Україну, польський назадницький достойник, противник усякої демократії і свободи для народу, закидає Австрії, що вона попирає анархію, бо не дуже завзято боронить прав польських обшарників, зайдів на Україні, від котрих українське населене і правительство рішило відкупити землю, щоби розпарцелювати її між бідних селян. В понятю назадницького достойника розширене прав народу і сплачене дідичам за землю, їм непотрібну, бо її не управляють, се анархія. Навіть сам німецький урядник др. Рорбах, котрого Німеччина вислала на Україну, отверто в своїй статї признає, що український селянин, — крайний бідак і терпить на земельний голод; а тимчасом польський достойник куди инде піє, і боронить шляхтичів і дідичів та називає демократичні земельні реформи, конечні для українського народу, „анархією".

Ходило йому, як бачимо, не о бідний робучий селянський нарід, лиш о права дідичів, визискувачів того народу, що не сїють, ані не не орють, але гарно жиють і бенкетують, підчас коли простий нарід гине з голоду і нужди, або утїкає в заморську чужину.

З тої причини говорить Симон про анархію, котру дійсно ввели російські большевики на Україну, але, як звісно, пановане большевиків не тривало довго і про нього вже запізно було говорити тодї, коли Україна прогнала геть большевицькі війска та большевицький уряд зі своєї території і завела земельні реформи, що ограничали, а не касували цїлковите право приватної власности.

(„Америка").

Деякі женщини оказали ся добрими адвокатами; вони бо не могли повздержати ся, щоби когось не порадити за дармо.

Мудра женщина ніколи не хоче верховодити своїм мужем.

Пересїчна дївчина є цїкавою креатурою: нині вона буде сьміяти ся з молодого хлопця, а завтра вийде заміж за нього.

Жінка або вдоволяєть ся окруженєм, або вдоволяє окружене, а нї, то бере розвід.

Коли женщина арґументує з чоловіком, то вона вже вилаяла ся, а він вже виговорив ся.

Дївчина ніколи не любить вірно хлопця, коли довідаєть ся, що він має хиби.

ВОЄННІ ВІСТИ.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on September 16, 1918 as required by the Act of October 6, 1917.)

(Продовжене зі стор. 1-шої).

Увязнене Крапоткіна.

ЛОНДОН, 14. вересня. — **Князь Петро А. Крапоткін зістав увязнений в Петрограді, будучи обжалуваний о співучасть в англійськім заговорі проти большевицького правительства,** як се доносить телеграма з Амстердаму.

Князь Петро Алексієвич Крапоткін, звісний учений і географ, був ще в році 1874 увязнений за свою революційну діяльність і засуджений на два роки визниці. До часу вибуху революції в Росії переживав він в Лондоні.

Завзята битва о посідане Казани.

ЛОНДОН, 13. вересня. — Російські протиреволюційні війска ведуть воєнні операції в околиці Арґамас і в пятьох инших губерніях, як се доносить вісти з Москви, які надійшли до Стокгольму.

Большевицька артилерія обстрілює передмістя Казани.

Казань в руках протибольшевиків.

АМСТЕРДАМ, 14. вересня. **Протибольшевицькі війска заняли Казань,** як се доносять вісти з Петрограду.

(Телеграми доносили перед кількома днями, що місто Казань здобули большевицькі війска).

Симбірск в руках большевиків.

СТОКГОЛЬМ, 14. вересня. **Большевицькі війска,** як се доносить нинішні телеграми з Москви, **заняли місто Симбірск над рікою Волгою,** віддалене 105 миль від Казани.

Большевицька кіннота пустила ся в погоню за війсками протиреволюціонерів.

—o—

Алїянти не признали правительства ген. Горвата.

ВЛАДИВОСТОК, 15. вересня. **Алїянти не признали сибірського правительства, утвореного ген. Горватом, як се доносить нинішне півурядове оповіщене.** Алїянти покликали до житя окремий комітет, зложений з 7 членів, який має завідувати справами міста.

Непорозуміне між японськими і російськими властими зістало зовсім усунене. Японські війска починають вже братати ся з війсками російськими.

—o—

Масова різна в Персії.

РИМ, 13. вересня. Вісти, які надійшли до Ватикану, доносить про масову різню, яку уладили Курди в Персії.

Апостольський вікарій в Тегерані і велике число французьких сьвященників зістало вимордованих.

В ФІНЛЯНДІЇ.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on September 16, 1918 as required by the Act of October 6, 1917.)

Німецький князь приймив фінську корону.

ВАШИНГТОН, 14. вересня. — Урядова телеграма з Франції доносить, що гесский князь Генрик Карло приймив корону Финляндії.

В короткім часі буде скликаний сойм, який потвердить вибір князя на короля Фінляндії.

В БОЛГАРІЇ.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on September 16, 1918 as required by the Act of October 6, 1917.)

Турки готові здавити ворохобню в Болгарії.

ВАШИНГТОН, 10. вересня. — З достовірного жерела доносять, що Туреччина вислала на границю Болгарії значні війска, щоби здавити ворохобню, на яку заносить ся в Болгарії з причини сварні над поділом воєнних добичий з Туреччиною.

В АВСТРО-УГОРЩИНІ.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on September 16, 1918 as required by the Act of October 6, 1917.)

30.000 Італійців вмирає щотижня в австрійськім полоні.

ПАРИЖ, 14. вересня.—**30.000 Італійців вмирає що тижня в австрійськім полоні з причини голоду і пошестий,** як се доносять урядники Червоного Хреста, які прибули зі Швайцарії.

По переговорах з Австрією кілька возів Італійців, переважно хорих на сухоти, прибуло до Швайцарії. Деякі з них були так ослаблені, що не могли навіть їсти, їм подавано лише росіл. Деякі з них померли, скоро лише прибули.

Були поширені вісти, що полоненим Італійцям вщіплювано недугу сухіт. Однак помимо старань Червоно Хреста, щоби сю справу розслідити, вісти сі остали без потвердженя.

В ЯПОНІЇ.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on September 16, 1918 as required by the Act of October 6, 1917.)

Недалекий упадок японського кабінету.

ТОКІО, 14. вересня, **Консервативні часописи заповідають скорий упадок премієра Теравчі і його кабінету.**

ПРО КАВУ І ГЕРБАТУ.

По цілім цивілізованім сьвіті пють чорну каву по обіді з додатком цукру, або без него, або з цукром і молоком, або зі сметанкою на перше снідане або підвечірок. Ділане кави є ріжне, відповідно до скількости кави, до її чистоти, або додатків і до певного індивідуального устрою одиниці. Чорна, сильна кава по її споживтю хвилево здержує травлене, опісля його прискорює, перешкаджає ферментації і твореню газів, запобігає надутю. На порожний жолудок має вона подражнюючі наслідки. Кава, змішана з молоком, не подражнює і легко травить ся. Додаток сметанки робить каву нестравною, а часте уживане кави зі сметанкою, а ще до того з товстими тісточками, з бабою, або булкою з маслом спричиняє в многих случаях хронічний нежит і хронічний катар жолудка. Подражнююче ділане кави є залежне переважно від кофеїни, алькольоїду, який вона в собі містить. Подражнене се проявляєть ся сильнійшим битєм серця і певним роздражнєнєм мозку. Не дуже велика скількість сильної кави збільшує вражливість змислів, спричиняє неспокій, рухливість, а часто навіть рішучість постанов і поступків, заворот і безсонність. Ділане кави є якраз противне діланю алькоголю, тютюну, а передівсім опіюму, тому кави уживаєть ся яко противтрутї в случаю затроєня опіюмом.

Щодо шкідливости кави досьвід каже, що невелику скількість кави можна зносити без нїякої шкоди через ціле житє; що більше, безнерестанне й уживане стаєть ся вкінци потребою організму, а хвилеве заличене викликує неприємні нервові прояви. З другої-ж сторони безнерестанне уживане більших давок сильної кави є майже убійче для організму, бо нервова система улягає незвичайному подражненю і тому наступає безсонність, битє серця, неправильне його ділане, дрожане рук і ніг, а вкінци розстроюєть ся система травленя. З тої причини більші давки кави уважаєть ся трутиною.

З наведеного слідує, що уживане кави в невеликій скількости не є шкідливе, але шкодить її надуживане. Хто раз на день, побіч иншої страви, випє філіжанку або дві кави, той не спричинить нїякої шкоди свому здоровлю; хто би однак в надмірній скількости її уживав, сей скоро підупаде на здоровлю, тим більше, що кава не є ніяким покармом і не може заступити поживної страви. Для дітий кава є невідповідним напитком, а то з причини дражливости мозку і нервової системи. До 10 літ житя кава є цілком непотрібна, бо в тім віці належить уникати усіх штучних, нервових побуджень.

Рівнож особи нервові і такі, що терплять на сильне битє серця, повинні вистерігати ся всіх побуджуючих напитків, а також і кави. Уживане кави при хибах організму серця і для осіб, що терплять на приплив крови до голови, є дуже шкідливе, таксамо, як при катарі жолудка і кишок, з причини некорисного ділання на травлене одного складника, що находить ся в каві.

Яко лічниче средство кава має значіне побуджуюче всюди, де розходить ся о прискорене ділани серця і мозку. При сильнім упитю кава ділає добре, бо усуває біль голови, зімлїня і розвільнени. З білим хлібом кава з молоком становить скріплюючий покарм для осіб, що працюють фізично. Додаток цикорії, якого в многих місцях уживають, гігієнічно не є шкідливий, однак псує смак кави.

Дотично гербати (чаю) то її листє містить алькольоїд, що зовесь теїною, цілком однаковий щодо хемічного складу і фізіольогічного ділання з кофеїною, з тою відміною, що теїни в листях звичайної ростини є більше ніж кофеїни в зернах кави.

Фізіольогічне ділане чаю цілком подібне до ділания кави; тут також на перше місце виступає побуджуюче ділане на нервову систему; гербата побуджує скорість і легкість думани, лучше воображінь наступає скорше і лекше, а скріплена нервова система не позволяє на почутє завеликого умучена або спрацьовання. Часте і обильне уживане чаю, особливо грінкого, спричиняє грубіне, викликує недуги серця і нирок та сумні їх наслідки, викликує потребу вражінь, зворушень і горячкости характеру. Зелений чай, а передівсім жовтий, є найбільше побуджаючий і шкідливий для здоровля.

Поживність чаю є більша ніж поживність кави, але чай сам через себе не може уважати ся середником поживи. Додаток цукру, молока і сметанки підносить його поживність.

АМЕРИКАНСЬКІ ВІСТИ.

Поляки при помочи горівки затягають Українців до своїх леґіонів?

Дмитро Хоптяний, член бр. св. Петра і Павла, відділ 58 Українського Народного Союза, в Ютіка, Н. Й., доносить нам про такий сумний факт, який скоїв ся там в понеділок, 2-го вересня б. р., на сам „Лейбор Дей": Один Українець з поблизкої місцевости Кларк Міл., на імя Іван......, приїхав в той день до Ютіки. Приїхавши тут, він зайшов до одного салуну і там забавив ся довший час. Коли присутні в салуні Поляки побачили, що Іван має при собі кілька центів, пристали до нього і почали разом напивати ся. Підпивши Івана добре, кажуть до нього, щоби він ішов з ними до другого салуну, бо в сім не добре. Іван пійшов і вони запровадили його на польську рекрутаційну стацію, де беруть рекрутів до польських леґіонів. Там його записали, дали йому военну карту і причепили на рукав відзнаку-стяжку. Іван був пяний і не знав, що з ним робили, аж коли витверезив ся і опамятав ся, почав плакати і шукати у своїх людий поради, що йому робити, аби не йти до польських леґіонів. За тою порадою він прийшов і до мене. Мене годі в дома не було; була лише жінка з дітьми. Іван почав оповідати моїй жінцї свою пригоду, а моя жінка не з тих: давай збирати його за сей поступок. Він нїщо не відповідав жінцї, лиш чекав на мене. Коли я вечером повернув до дому, застав його біля хати. Він чекав на мене, а побачивши мене, почав плакати. Я став випитувати його, яка причина, а він оповів менї всю справу. „Я — каже — був пяний і пяного завели мене на польську рекрутаційну стацію і там вписали до польських леґіонів". Тепер я сказав йому спалити зараз ту картку і відзнаку, яку він одержав від польського рекрутаційного бюра. Сказав йому, щоби він не страхав ся, бо Поляки не мають права тягнути його силою до своїх леґіонів. Американський закон на се не позволяє. Він тодї переночував у мене, а рано, коли я встав до роботи, сказав йому їхати до Кларк Мілс і йти до роботи. Вечером, коли я вернув до дому, застав його знова у себе. Він просив мене, щоби я ішов з ним до сього офісу і виписав його, але я сказав йому, що „з тобою, чоловіче, я не пив, тебе там не провадив і не піду тебе виписувати". Колиж він почав аж плакати, я пійшов з ним. Там я спитав їх, яке вони мають право брати до своїх леґіонів українських людий? На се вони менї відповідають, що він Поляк. Я заперечив сьому і сказав їм, що він не піде до польських леґіонів: раз тому, що не може, а другий раз тому, що не хоче. І ми пійшли. — Я не подавав сеї новинки до газети тому, бо чекав, чи вони ще не будуть чіпати ся його, але доси нема ще нічого. Думаю, що справа вже полагоджена.

О. Йосиф Ганули перестав бути редактором „Просьвіти".

В числї 37. часописи „Просвіта" читаємо, що о. Й. Ганули, дотеперішний редактор сеї угроруської газети, яка виходить в Мікізпорт, Па., перестав бути її редактором. Причиною сього є перенесене його з дотеперішної парохії в Алеґени, Па., до Клівленд, О. Уступивший редактор був одним з основателїв тої часописи, яка спершу називала ся „Русин", і редагував її через вісім лїт.

Майнери жадають подвійної платнї.

Майнери в Шамокін, Па., належачі до місцевої юнії ч. 9, на своїм мітінґу ухвалили занехати працю в майнах, домагаючи ся рівночасно подвійної платнї. Репрезентанти майнерів на мітінґу, відбувшім ся тому два тижні, поставили державному адміністраторови угля, Гарфілдови, реченець до 15. вересня. До того часу їх жадане мало бути полагоджене.

Заводові школи для женщин.

В місті Ню Йорк, де дотепер всякі заводові школи були виключно для мущин, рішено приймати до них і женщини. Се стало ся наслідком просьби державного секретаря працї. Дж. Дж. Левей, директор заводових шкіл в місті, проголосив, що будеть ся робити все можливе, щоби прийти в поміч недостачі робітника. Женщини будуть приймані до шкіл, але тільки до шкіл вечірних.

На університеті Колумбія будуть вчити славянських мов.

Управа університету Колумбія в Ню Йорку проголосила що в сьогорічним семестрі будуть отворені курси історії, літератури і мови російської, сербської, польської і турецької. Професор Дж. М. Прінс, голова славянського департаменту, буде поясняти потребу знаня чесько-словацького і юго-славянського руху. Вірменський історик, В. Г. Калентдеріян, підіймає ся викладів про значіне Палестини під окупацією аліянтів. Російської літератури буде вчити А. Ярмолїнський. Професор С. Радін буде вчити сербської мови, а інструктора польської мови назначить І. Падеревский.

Оженив ся в 73-тім році.

Тома Стокс, мілїонер в Брук Гейвен, Лонґ Айленд, Н. Й., оженив ся з 30-лїтною панною, Марією Кінман. Він числить тепер 73 роки житя. Два сьвященики, до яких він відносив ся з просьбою, аби дали йому шлюб, відмовили ся. Аж вкінци Стокс пійшов до суду і там повінчав ся. Його служачий, Мурин, почувши, що два сьвященики не хотіли звінчати його пана, покинув зараз роботу, кажучи, що се гріх служити у такого чоловіка...

Протягом одного року уживане алькоголю в Ню Йорку впало більше нїж о дві части нормального уживаня передтим.

СТАРОКРАЄВІ ВІСТИ.

Українська депутація в Парижи хоче помочи проти Німців.

Париж. Міністер заграничних справ, М. Пішон, приняв на авдієнції членів Української Народної Ради, котрих йому представили А. Томас і М. Е. Денс, професори університету в Сорбонї і знавці справ середущої Европи. Задачею Української Народної Ради, на чолї котрої стоїть М. Стефаненко, є протидїлане проти Нїмців і реорганізація України.

Польська газета про положене на Україні.

Краківський „Час", орган польських консерватистів, в числї з 20. липня, пише: „Всьо вказує на се, що нинїшне положенє на Україні є тимчасове, і буде тривати дуже коротко. Тимчасове є теперішне правительство, тимчасовий є републиканський державний устрій, тимчасові є також теперішні відносини супроти Росії. Гетьман Скоропадський має численних противників, як в таборі бувшого президента ради, Грушевського, так і між чорносотенцями. Одним словом проти Скоропадського стоять всї радикальні і чорносотенні елементи. Цїла колишня Центральна Рада згуртувала ся нинї коло Скоропадського з опозицїйним оружєм".

Послідні вісти з України.

Дня 29. червня гетьман приняв около сто українських учителів, котрі на той час брали свій курс в Києві. Гетьман привитав їх дуже патріотичною промовою. „Хочу бачити Україну вільною і самостійною, а про свою особисту долю менї байдуже" — сказав він між иншим.

„Не з тих я, що обіцяють богато, а не дають нічого, але працюю мовчки, маючи перед собою одну мету, а се щастє і добробут українського народу. Хай живе самостійна Україна".

Гетьман приобіцяв, що таки ще того дня Рада міністрів прийме закон на уліпшене матеріяльного положеня учительства по українських школах.

За ініціятивою болгарського правительства привернено реґулярну комунікацію пароходами між Одесою і Варною. Дня 28. червня по перший раз відїхали кораблї „Борис" і „Фердинанд" зі збіжем до Болгарії.

В околици Гадяча, полтавської провінції, град знищив около 2000 десятин пшениці.

З нагоди приїзду українського представника до Константинополя, „Танін", головний орган молодо-Турків, писав про відносини між Туреччиною й Україною в справі питань Чорного моря. Часопись „Танін" між иншим пише, що оборона проливів Туреччиною причинилась до упадку Росії і воскресеня України. Пише знов дальше, що сама позиція проливів остає живим питанем для отоманського імперіялїзму. Треба старати ся, щоби сей ключ до Чорного моря нїколи не дістав ся до рук чужоземних держав. Море чорне є морем внутрішним і належить виключно до народів, які його окружають.

Гетьман постановив перебудувати кабінет в змислї більше національнім. Він видав відозву до кандидатів соц.-федералїстів, які ґрупують ся коло міністра Дорошенка. „Ожидаючи дефінїтивної лїсти, можемо лише заявити наше вдоволенє з рішеня так конечного для моральної єдности".

Національний конґрес представників українських земств почав ся в Києві дня 18. червня. Сто трийцять делеґатів взяло участь під проводом п. Семена Петлюри, бувшого міністра в кабінетї Винниченка. Отсе головнійші резолюції, приняті по чотироденних дискусіях:

1) Всї маєтки російського земського союза, які знаходять ся на територїї Української Републики, мусять бути передані українському земському союзови.

2) Заснувати спеціяльний банк для всіх земств на Україні.

3) Створити фабрики і промисл, щоби улекшити з одної сторони дуже трудне фінансове положенє в земствах і щоби дати більше імпету, а з другої сторони дати змогу розвинути продуктивну силу держави.

4) Заснувати центральний медико-санітарний орган і иншї інституції під контролею союза.

Успіх союза показав, що на Україні є ще велике число творчих сил в національним змислї, та що нарід помимо революції і соціяльних ворохобень остає глибоко привязаний до свого ідеалу демократичної самостійности.

Клопіт у тім, що фінансове положене не дуже то потішаюче. Податки в році 1917 вплили дуже слабо, а в 1918 р. їх майже зовсім нема.

Краснов, котрий мав промову в сїй справі, пропонував зажадати від правительства позички 80 мілїонів карбованців і випрацювати обширний меморіял, в якім були би пояснені конечні кроки до забезпеченя орґанізації земства.

Конґрес вислав до президента ради міністеріяльної, Лизогуба, делеґацію, яка складала ся з професора Фоміна, Сьвічина та пп. Яковенка і Новака. Премієр розглянув з прихильностию меморандум і обіцяв взяти під розвагу більшу частину їх жадань.

Підчас нарад 20. червня, конґрес слухав відчиту п. Сірополка, в справі шкільній і просьвітній взагалі та пояснив конечність переформованя всїх шкіл духовних на школи муніципальні і віддати їх під заряд земств.

Конґрес, обговоривши виключно питаня економічні та соціяльні, відбув останного дня конґресу нараду до осьмої години і приняв деякі резолюції політичного характеру, які припоручено було предложити гетьманови. Тенденція резолюції слїдуюча:

„Земства є завсїди готові піддержати диктатуру гетьмана з тим застереженем, що кабінет його буде складати ся з українських національних елементів. Нове Бюро Союза Земств відтепер буде складати ся з пп.: Семен Петлюра, голова; М. Прокопович, Салїковський, Мацевич і Савченко-Більський, члени.

(„L'Ukraine").

ПЕРЕПИСКА РЕДАКЦІЇ.

Г. П., Оліен, Н. Й. — В справі того вірша, про котрий Ви згадуєте, редакція „Народної Волї" впала жертвою людської несовісности. Наша лїтература є вже на стільки богата, що годі поодинокому чоловікови затямити собі кождий твір кождого українського письменника. Дуже кепсько поблять ті люди, котрі переписують відкись чужі твори і кладуть під ними своє власне імя. Се називаєть ся лїтературна крадіж і сього ніякий чесний чоловік не зробить.

ГУДСОН, Н. Й.

Українці місцевости Гудсон, Н. Й. зволять прибути в неділю, дня 22. вересня 1918 р., о год. 4-ій пополудни до гали п. Шеремети в цїли обговореня важної справи.

Священик і Комітет з Трой, Н. Й.

ПОЗІР! ДІТРОЙТ, МИЧ. ВАЖНЕ!

Щоби на будуче не було непорозуміня між „Укр. Аматорськими Кружками" в нашім місті, я отсим повідомляю, що „Спів Тов. „Боян" при укр. парохії св. Івана Хрестителя відограє слїдуючі представленя:

ВЕРЕСЕНЬ (СЕПТЕМБЕР) 29.

Оперету:

„СВАТАННЯ НА ГОНЧАРІВЦІ"

ЖОВТЕНЬ (ОКТОБЕР) 27.

Драму:

„ПІМСТА ЗА КРИВДУ"

ПАДОЛИСТ (НОВЕМБЕР) 24.

Драму:

„БЕЗТАЛАННА"

Точну програму оголосить ся в своїм часї.

З поважанем
о. Мих. Гурицький.